

Корнійчук О. П.

*кандидат економічних наук, старший науковий співробітник,
старший науковий співробітник відділу
демографічного моделювання та прогнозування,
Інститут демографії та проблем якості життя
Національної академії наук України
м. Київ, Україна*

Мех О. А.

*доктор економічних наук, професор,
заступник директора,
Державна установа «Інститут досліджень науково-технічного
потенціалу та історії науки імені Г. М. Доброва
Національної академії наук України»
м. Київ, Україна*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-366-1-10>

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО АДАПТАЦІЇ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПАНДЕМІЇ COVID-19

Організація охорони здоров'я в Україні в умовах війни та пандемії COVID-19 вимагає адаптивного та гнучкого підходу, оскільки ці кризові ситуації ставлять перед системою охорони здоров'я особливі виклики. Серед суттєвих блокуючих факторів діючої системи є недостатній рівень компетентності медичного персоналу та обізнаності пацієнтів до дій в умовах надзвичайних ситуацій. Це, наприклад, стосується також особливостей навчання в умовах епідемічної кризи та активних бойових дій у закладах медичного профілю, зниження вимог до прохідного бар'єру для вступу до медичних вишів [1].

Відкритою залишається конкурентоспроможність економіки охорони здоров'я як на національному, так і на глобальному рівнях, та повинна спиратися на розвиток комунальної і приватної медицини. Водночас, медичний персонал має бути захищений урядом і працювати в умовах, що дозволяють швидке працевлаштування та звільнення за спрощеними процедурами. Система охорони здоров'я потребує механізму модернізації на основі постійного оновлення, що сприяє розвитку і веде до позитивних результатів у мінливих умовах [2, с. 13].

Пропозиції щодо організації системи охорони здоров'я та зниження рівня смертності в умовах COVID-19 та воєнного стану мають включати:

- адаптацію діяльності Національної служби здоров'я України (НСЗУ) до умов воєнного стану шляхом фінансування реальних послуг, а не підтримання мережі застарілих закладів;

- оновлення електронного спілкування НСЗУ з юридичними особами та населенням за вимогами воєнного часу – окрім телефону 16–77 надання пам'яток з профілактики та отримання невідкладної та екстренної медичної допомоги;

- сприяння з боку Кабінету Міністрів України та Міністерства охорони здоров'я у створенні (вдосконаленні) інформаційних повідомлень на телебаченні, в мобільному додатку «Дія», на сайтах МОЗ, Центру громадського здоров'я та НСЗУ, спеціалізованих згідно їхніх функцій, з рубриками в яких не тільки, як нині, дублюються рекомендації ДСНС, а розкриваються вимоги до медичної культури населення та алгоритми дій щодо обов'язкового постійного контакту із сімейним лікарем та заключення з ним декларації в умовах війни;

- розміщення на зазначених вебсайтах та в ЗМІ інформації про порядок надання самопомоги, а також контактних номерів для звернень до екстрених служб у випадках кульових поранень, бойових травм, кровотеч, а також при знаходженні під завалами тощо. Ключовою умовою зменшення смертності населення є своєчасне і повне його інформування владою щодо потреби завчасної евакуації з вірогідних місць бойових дій.

Для воїнів-ветеранів сил оборони України критично важливим є створення в кожній громаді атмосфери потрібності та доброзичливості з боку суспільства, а також відчуття належності до спільноти, яка підтримує та турбується про них. Необхідно усвідомити потребу брати на себе відповідальність за добробут цих людей. Кожен член українського суспільства має жити в умовах, які сприяють груповому навчанню та ефективно карають егоїстичну поведінку. При цьому, боягузтво у захисті держави має розглядатися як одна з форм зради громади і суспільства. Україні потрібно перейти від «спільноти страждальців», яка страждає від нападів РФ та дій п'ятої колони, до «спільноти братерства перемоги», яка єдиним фронтом протистоїть викликам.

Для зниження втрат населення необхідно покращити рівень поінформованості громадян про стан справ у країні, зокрема у сфері

охорони здоров'я, шляхом залучення державницьких опозиційних ЗМІ до телеефіру. Важливим також є розгортання на телебаченні та у соціальних мережах проектів, спрямованих на підвищення рівня медичної культури населення на територіях, які контролюються українською владою.

У контексті мережевого суспільства, де інформаційні потоки відіграють ключову роль, уряду актуально визначити пріоритети щодо ефективного управління інформацією про інфікованих та коло контактних осіб. Це включає забезпечення точності, доступності та своєчасності інформації, що має вирішальне значення для протидії поширенню захворювань та зниження ризиків для здоров'я населення.

Для забезпечення ефективності і сили апарату Міністерства охорони здоров'я України, включаючи департаменти охорони здоров'я областей, міст, а також управлінців місцевого самоврядування, які відповідальні за розвиток системи охорони здоров'я, необхідно формувати кадри з використанням кращого досвіду та традицій Великобританії. Це передбачає адаптацію перевірених методів управління та реформ в галузі охорони здоров'я, зокрема таких, як забезпечення високої якості медичного обслуговування та прозорість управлінських процесів.

Суспільству необхідний громадський контроль, який буде відстежувати дії керівників закладів охорони здоров'я та медичного персоналу. Організація такого контролю має на меті підвищення відповідальності та довіри до медичних інституцій, що є ключовим для покращення загального стану системи охорони здоров'я країни.

Література:

1. Міністерство охорони здоров'я України: вимоги для вступників до медичних вишів у 2022 р. URL: <http://sur1.li/snvuj> (дата звернення: 29.01.2024).
2. Таліб Н. Антикрихіть. про (не) вразливе у реальному житті / пер. з англ. Микола Климчук. Київ : Наш формат, 2018. 400 с.